

Vattenbruks och fiskerinäringsenheten

Vägledning för kontroll av handelsnormer för fiskeriprodukter samt rutiner vid avvikelser

3 bilagor.

Typ	Uppgift
Ansvarig sakenhet	Vattenbruks och fiskerinäringsenheten
Tillsynskontroll	Handelsnormer för fiskeri och vattenbruksprodukter
Tillsynstyp	Fysiska kontroller av handelsnormer på auktionen inför eller under försäljningstillfället. Kontrollerna kan även omfatta transporter och importerad fisk.
Kontaktperson på sakenheten	Lina Waara
Kontaktperson på kontrollenheten	Arne Andersson
Version 2024:1	Ersätter version 2015:2

Bakgrund

I drygt 40 år har det funnits gemensamma handelsnormer för fiskeri- och vattenbruksprodukter inom EU. De gemensamma handelsnormerna syftar till att förbättra kvaliteten på produkterna, underlätta handel och skapa rättvis konkurrens.

De gemensamma handelsnormerna finns fastställda för ett 40-tal saltvattensfiskar, kräftdjur, kammussla och valthornssnäcka, som samtliga är specificerade i bilaga 1 till denna vägledning. De produkter som omfattas av handelsnormer måste uppfylla dessa normer för att få säljas, eller på annat sätt avsättas, för direkt humankonsumtion inom EU. Om produkterna inte uppfyller normerna kan de användas till andra ändamål, t.ex. fiskmjöl, fiskolja, sällskapsdjursfoder, livsmedelstillsatser, läkemedel eller kosmetika¹. Genom ett undantag² kan dock upp till 10 procent av den totala fångst som behålls ombord av de pelagiska arterna

¹ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 1379/2013, artikel 34.

² som ges i Rådets förordning (EG) nr 850/98, artikel 19.4.

sardin, ansjovis, sill, taggmakrill och makrill säljas för direkt humankonsumtion även om fisken är mindre än den minsta referensstorleken för bevarande.

Kontrollen ska omfatta att de krav som finns i handelsnormerna för fiskeriprodukter är uppfyllda och att partierna är korrekt märkta. Det är ansvarig aktör som ansvarar för att rätt märkning finns på partierna och att produkterna når upp till kraven i regelverket.

Med ansvarig aktör menas den person som har fisken hos sig när kontrollen sker. Om kontrollen sker på auktionen är det auktionsinnehavaren som är ansvarig aktör.

Regelverk

Handelsnormerna och dess efterlevnad regleras i:

- Rådets och parlamentets förordning (EG) nr 1379/2013 om den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter.
- Rådets förordning (EG) nr 2406/1996 om fastställande av gemensamma marknadsnormer för saluföring av vissa fiskeriprodukter
- Kommissionens förordning (EEG) nr 3703/1985 om närmare bestämmelser för tillämpningen av gemensamma marknadsnormer för viss färsk eller kyld fisk

Regelverket gäller för såväl produkter med ursprung inom EU som produkter som importerats från tredje land. Observera att kraven på märkning skiljer sig mellan svensk landad fisk och importerade produkter från tredje land.

Kontrollregelverken³ är inte fullständiga när det gäller kontrollfrekvens och därför regleras kontrollfrekvensen enligt den riskanalys och kontrollplan som upprättas av Jordbruksverket.

1 Är partiet enhetligt?

De partier som säljs ska vara enhetliga. Ett parti kan anses som enhetligt om högst 10 procent av partiets totala kvantitet kan hänföras till en färskhets- eller storlekskategori omedelbart under eller över den kategori som anges på lådan eller partiet (artikel 2, förordning (EG) nr 3703/1985). Observera att det inte finns någon storlekskategori under den minsta kategorin som anges i bilaga II till förordning (EG) nr 2406/1996.

Om partiet inte är enhetligt ska det delas upp i två eller flera partier som var för sig är enhetliga.

Det är hela procent som avses och normala avrundningsregler ska användas. Om avvikelsen är större än eller lika med 10,5 procent, avrundas det till 11 procent och

³ Rådets förordning (EG) nr 1224/2009 och Kommissionens förordning (EG) nr 404/2011.

då måste partiet delas upp i två eller flera partier som var för sig är enhetliga. Är avvikelser mindre än 10,5 procent avrundas det till 10 procent och inga åtgärder behöver vidtas.

Det finns undantag från kravet på enhetligt parti om partiet är litet (artikel 3, förordning (EEG) nr 3703/85). Undantaget gäller för partier som inte överskrider en total kvantitet på 100 kg av produkten i fråga, som landats av ett fartyg och är avsedd för en bestämd försäljning. Det är möjligt för behöriga myndigheter att fastställa en lägre kvantitet, men det har Jordbruksverket inte gjort.

2 Är partiet korrekt märkt?

Partiet ska vara märkt i rimlig tid innan försäljningen. Med rimlig tid avses att listan bör vara utskrivet och produkterna ska vara märkta och uppställda till försäljning minst 60 minuter innan auktionen startar. Finns inte listan eller om märkta produkter är uppställda till försäljning stoppas försäljningen då ingen kontroll hinner äga rum.

Alla fiskeriprodukter (som omfattas av normerna och) som säljs i Sverige ska märkas med:

- **Färskhet**

Enligt huvudregeln finns det tre färskhetskategorier: Extra, A och B varav B är den lägsta. Klassificeringen sker utifrån organoleptiska kriterier vilket i detta fall betyder utseende, konsistens och lukt.

Observera att en havskräfta med mörkt skal kan ha färskhetskategori Extra eller A, eftersom den mörkare färgen är ett tecken på att kräftorna är på väg att byta skal. Detta förutsätter att övriga kriterier också uppfyller kraven för Extra eller A.

Gällande färskhetsvärderingar finns i bilaga I till förordning (EG) 2406/1996 samt i bilaga II till denna vägledning.

- **Storlek**

Storlekskategorierna är fastställda i förhållande till produkternas vikt eller, i vissa fall, deras längd. Graderingen görs på en sifferskala som för flertalet arter sträcker sig från 1 till 4 eller 1 till 5. Vid kontroll ska de föreskrivna biologiska minimistorlekarna i bilaga II till förordning (EG) nr 2406/1996 följas.

Observera att förordning (EU) 1379/2013 har ändrats och enligt artikel 47.2 ska minsta referensstorlek för bevarande utgöra minsta handelsstorlek i de fall minsta referensstorlek för bevarande (MCRS) är fastställt.

Observera även att undantag ges för upp till tio procent av den totala fångsten som behålls ombord av de pelagiska arterna sardin, ansjovis, sill, taggmakrill och makrill som får säljas för direkt humankonsumtion även om fisken är mindre än den minsta referensstorleken för bevarande.

Gällande storlekskategorier finns i bilaga II till förordning (EG) 2406/1996 samt i bilaga III till denna vägledning.

Produktform

Med produktform menas om fisken är hel, rensad, utan huvud etc.

Hel – inget har gjorts med fisken,

Rensad – inälvorna är borttagna,

Utan huvud – både rensad och utan huvud.

Produktformen för havskräfta är antingen hel eller stjärt (om bara den säljs).

- **Nettovikt** (i kilo eller antal individer per kilo)

Enligt regelverket ska varje parti fisk vara märkt med nettovikt i kilo. En toleransmarginal på plus/minus 5 procent godtas. Om differensen är större än 5 procent krävs att partiet märks om med korrekt nettovikt under överinseende av kontrollant. Det är hela procent som avses och normala avrundningsregler ska användas (se avsnitt 1).

Standardlådor är i regelverket undantagna från kravet på att märka med nettovikt. Vid en kontroll får nettovikten för standardlådan överstiga eller understiga den förmodade vikten med 5 procent. I Sverige kan endast räklådor betraktas som standardlådor.

Jordbruksverket godtar att nödvändiga uppgifter (storleks- och färskhetskategori, presentationsform och nettovikt) finns i elektronisk form även om EU:s tillämpningsförförordning föreskriver fysisk märkning med etikett. Detta förutsätter dock att den information som efterfrågas i förordningen finns tillgänglig för köparna i rimlig tid innan försäljningen, dvs. andemeningen i förordningen uppfylls även om tillvägagångssättet/metoden skiljer sig.

3 Är importerade produkter korrekt märkta?

Produkter från länder som inte är EU-medlemmar och som fångstfartyget landat i en av EU:s hamnar omfattas av samma bestämmelser som produkter som kommer från EU.

Fiskeriprodukter från länder som inte är EU-medlemmar (och som av fångstfartyget inte landats i en av EU:s hamnar) får bara säljas på EU-marknaden om det på förpackningen anges:

- ursprungsland
- vetenskapligt namn och handelsnamn (enligt SLVFS 2001:37)
- produktform
- färskhets- och storlekskategori
- nettovikt i kilo (nettovikt angivet i gram accepteras)
- datum för sortering och avsändningsdatum
- leverantörens namn och adress

Kontrollen av de importerade produkterna är en märkningskontroll och kontrollanterna ska inte öppna upp vakuumpaketerade produkter, däremot kan de öppna upp kartongerna.

4 Vad kan göras om märkningen inte stämmer?

Om märkningen inte stämmer kan den person som är ansvarig för produkterna välja att:

- Sortera produkterna
Ta bort de produkter som är för små, eftersom de inte får avsättas för direkt humankonsumtion, och märk om totalvikten på lådorna. Är partiet inte enhetligt måste fiskeriprodukterna sorteras och lådorna märkas om med korrekta uppgifter.
- Märka lådorna
Märk om lådorna med korrekta uppgifter. Lägg till de uppgifter som saknas eller ändra de uppgifter som är felaktiga. Saknas märkning helt och hållet ska samtliga uppgifter märkas på lådorna.

Om kontrollen visar på anmärkningar ska de lådor som fått anmärkningar märkas om (under överinseende av kontrollanten). Hela partiet märks endast om utifall hela partiet har kontrollerats.
- Nedklassning
Har en för hög klass angivits ska lådorna klassas ned till en lägre klass.

5 Om produkten inte får säljas för direkt humankonsumtion

Om produkten inte får säljas för direkt humankonsumtion kan den användas för andra ändamål, bland annat fiskmjöl, fiskolja, sällskapsdjursfoder, livsmedelstillsatser, läkemedel eller kosmetika. Partiet/lådan måste i dessa fall tydligt märkas så att produkterna inte av misstag säljs som direkt humankonsumtion. Varje låda ska då förses med en tydlig (helst röd) lapp som säger ”får ej säljas för direkt humankonsumtion” eller liknande.

Bilaga 1 Gemensamma handelsnormer

Uppgifter om Gemensamma handelsnormer för följande:

- Saltvattensfisk enligt KN-nummer 0302
- Kräftdjur enligt KN-nummer 0306
- Bläckfisk enligt KN-nummer 0307

finns information om i artikel 3.1 i förordning [\(EG\) 2406/1996. \(eur-lex.europa.eu\)](#)

Bilaga 2 Färskhetsvärderingar

Uppgifter om färskhetsvärderingar finns i bilaga I i förordning [\(EG\) 2406/1996](#).
eur-lex.europa.eu

Bilaga 3 Storlekskategorier

Uppgifter om storlekskategorier finns i bilaga II i förordning [\(\[EG\]\(http://eur-lex.europa.eu\)\) 2406/1996. \(\[eur-lex.europa.eu\]\(http://eur-lex.europa.eu\)\)](http://eur-lex.europa.eu)